

PRIKAZI I OSVRTI

GRAČANIČKI
GLASNIK
časopis za kulturnu
historiju

Broj 39, godina XX,
maj, 2015. [str. 190-191]

© Monos 2015

Husein Galijašević: "Pobjeda" Tešanj – 1954.-2014. godine – vizija, znanje, hrabrost

*Centar za kulturu i obrazovanje, Tešanj,
2014.*

Amir Brka

Ova knjiga jedan je od onih, izuzetno rijetkih momenata u kojima se tema i autor tako blisko susretnu da nesvakidašnji rezultat naprosto ne može izostati. Ja sam prvenstveno obradovan stoga što knjiga predstavlja izvanredno svjedočanstvo o tome da uistinu postoji jedan poseban duh Tešnja, taj čudesni tešanjski *genius loci* – koji uvijek, u svakoj prilici, također i u svakoj, pa i u najtežoj neprilici, pronađe odgovarajuću formu u kojoj će se ispoljiti, istupiti na povijesnu scenu i iskazati sposobnost da odgovori na izazove koji se postavljaju pred našu sredinu.

U situaciji koja je zadesila Tešanj nakon Drugog svjetskog rata, situaciji koju bez zazora možemo nazvati gotovo beznadežnom i to prvenstveno zbog hipoteke koja se zvala *Adem-aga Mešić*, kao i iz drugih političkih razloga – što posvjedočuje i ova knjiga kad govori o tome periodu, upravo je *Pobjeda* bila tak fenomen, taj oblik izlaska tešanjskog duha na povijesnu pozornicu i okretanja točka povijesti u korist tešanjске budućnosti. Zbilo se to kroz generaciju koju smo, na skupu održanom u Centru za kulturu i obrazovanje 1999. godine, imenovali *generacijom Izudina Alićehajića* – a nju, tu generaciju, krasile su upravo one vrline što su precizno eksplicirane u podnaslovu knjige: *vizija, znanje i hrabrost*.

Kroz višegodišnji rad autor je izvršio arhivska istraživanja i anketiranje sudionika *Pobjedine* proteklosti; naveo je, pa je u knjizi donio i faksimile brojnih dokumenata (tvorničkih, političkih, sudskih...) – slijedom kojih je uspostavljena, u najvećoj mjeri, rekonstrukcija najranijeg perioda *Pobjedine* povijesti. Ali, zbog nedovoljnosti arhivske građe i malobrojnosti živih aktera, autor je u svojoj težnji ka potpunosti, za činjenicama iz *Pobjedinih* početaka tragao i na druge načine. Tako je uspio pronaći i stare dokumentarne video-snimke, sa kojih je "skidao" iskaze, na primjer onaj od Mahmuta Galijaševića, prvog direktora metalske radionice iz koje je izrasla moderna *Pobjeda*. Kombinirajući ovaj istraživački pristup sa vlastitim znanjem, neposrednim iskustvom i sposobnošću da objektivno opservira ukupna zbivanja – Husein Galijašević uspio je, u tom prepletu, suvereno rekonstruirati 60 godina egzistencije ove tvornice, te sačiniti cjelovitu monografiju o svim aspektima *Pobjedina* djelovanja, uz kontinuirane referencije na južnoslavenska, pa i svjetska ekonomska i politička kretanja. Knjiga, dakle, opisuje nastanak, razvoj i općenito poslovanje ove izuzetno značajne tešanjске tvornice, iz koje su iznikli i drugi ovdašnji privredni subjekti: MAN+HUMMEL BA J.S.C. Tešanj, Fabrika auto-dijelova u Jelahu, Toplana Tešanj...

Vrlo su uvjerljivo ovdje predočena i neka dramatična zbivanja iz *Pobjedine* prošlosti, kao što je 12 godina trajuća borba sa *Famosom* u vezi sa dobivanjem proizvodnje filtera ili događaj s početka 80-tih godina, kad se, usljed ataka iz jednog OOUR-a, praktično rušila *Pobjedina* razvojna filozofija i nagovještavalo drukčije vrijeme, vrijeme beskrupulozne uskogrudosti.

Zbila se, potom 1992. godine, i katastrofalna agresija na našu zemlju. I pokazalo se da je *Pobjedino* djelovanje u odbrani, kroz vojnu proizvodnju, bilo toliko značajno da je veliko pitanje šta bi se bez nje i njenih stručnjaka dogodilo tada s našim prostorom. I ovom je

periodu Husein Galijašević u svojoj knjizi posvetio veliku pažnju – baš onako kako to ovo sudbonosno razdoblje i zavređuje.

Nije se, na kraju, autor zaustavio na onome što je povijest *Pobjede* u užem smislu nego je, čak, imao energije da popiše i opiše i sve novije privredne subjekte što su ih utemeljili nekadašnji *Pobjedini* radnici.

Mene posebno fascinira i to što je autor kroz cijelu knjigu vrlo uvjerljivo pratio raznovrsno prožimanje stasavanja *Pobjede* i tešanjске sredine općenito nakon Drugog svjetskog rata, sve do suvremenosti, pri čemu je rasvijetlio činjenicu da su se ova plodonosna preplitanja odvijala na matrici duha tešanjskog poduzetništva, uz respektiranje stručnosti i, nadasve, uz vizionarsku hrabrost.

Ukupno uzevši, ovo je izuzetno značajna knjiga – ne samo za *Pobjedu* nego i za noviju tešanjску povijest općenito, i u tome joj do sada, uvjeren sam, nema premca. Ja se iskreno divim Huseinovu beskrajnom entuzijazmu i posvećenosti, njegovom znanju, spremnosti na ustrajnost i napor koji je morao uložiti da bismo danas imali ovu monografiju. *Pobjedin* 60-ti rođendan nije mogao biti dostojnije obilježen nego što je Husein Galijašević učinio ovom knjigom – koja, da ponovim, ima mnogo veći značaj i vrijednost nego što bi to bila puka historija *Pobjede*. Baš onako kako ni *Pobjeda* za Tešanj nije predstavljala tek jednu tvornicu, ma kako značajnu, nego je bila mnogo, mnogo više od toga. Zapravo, *Pobjeda* je jedan od najznačajnijih elemenata koji ulaze u samu srž našega, tešanjskog, vernakularnog identiteta, ma koliko to bilo u sferi intuitivne spoznaje ili bilo osviješteno. Kao *Gradina*, kao pjesnik Čatić, kao knjižna vrijednost Biblioteke, kao narodni heroj Huso Hodžić i Nisim Albahari, kao herojska odbrana od agresije 1992. – 1995. godine, možda k tome i TOŠK. Ova knjiga to suvereno potvrđuje.

(izlaganje na promociji knjige u CKO Tešanj, 27. 12. 2014.)